

Biblioteka
Meta

Urednici biblioteke
Damir Barbarić
Dragutin Lučić – Luce

Glavni urednik
Kruno Lohotar

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica – Zagreb

UDK 17.022

NIETZSCHE, Friedrich Wilhelm
Uz genealogiju morala / Friedrich
Nietzsche : prijevod Mario Kopic ;
redaktura prijevoda i pogovor Damir Barbarić.
– Zagreb : AGM, 2004. – (Biblioteka Meta)

Prijevod djela: Zur Genealogie der Moral.

ISBN 953-174-210-3

440421123

Friedrich Nietzsche

UZ GENEALOGIJU MORALA

FILOZOFSKI FAKULTET
HUMANISTIČKI I Društvene znanosti
GR I B D. SALAJA BROJ 1
Odsjek za filozofiju

S njemačkog preveo
Mario Kopic

Redaktura prijevoda i pogovor
Damir Barbarić

Knjižnica Filozofijskoga Seminara u Zagrebu	
Sign.	15924
Inv. br.	

AGM
Zagreb 2004

samo jedna od njegovih zadnjih razvojnih faza, jedna od njegovih ključnih formi i unutarnjih dosljednosti – on je strahopoštovanje nalažuća *katastrofa* dvijetisućgodišnjeg odgoja za istinu, koji na kraju sebi zabranjuje *laž vjere* u Boga. (Isti razvojni tijek u Indiji, u posvemašnjoj neovisnosti, a stoga i nešto dokazujući; isti ideal koji sili istom zaključku; odlučujuća točka dostignuta pet stoljeća prije europskog računanja vremena, s Buddhom, ili točnije već s filozofijom Sankhyam, koju je Buddha potom popularizirao i učinio religijom.) Što je zapravo, strogo uzet, *pobjedilo* kršćanskog Boga? Odgovor se nalazi u mojoj *Radosnoj znanosti*, str. 290: "Sama kršćanska moralnost, sve strože uzimani pojam istinoljubivosti, isповједничка suprotnost kršćanske savjesti prevedena i sublimirana u znanstvenu savjest, u intelektualnu čistoću pod svaku cijenu. Gledati na prirodu kao da je ona dokaz Božje dobrote i Božjeg pokroviteljstva; tumačiti povijest u čast božanskog uma kao postojano svjedočanstvo čudorednog svjetskog poretka i čudorednih krajnjih nakana; tumačiti vlastite doživljaje kao što ih pobožni ljudi već odavna tumače, kao da je sve Božja volja, značenje Božje, kao da je sve smišljeno i poslano za spasenje duše: to sada *pripada prošlosti*, to ima savjest *protiv* sebe, za svaku finiju savjest to je nepristojno, nepošteno, laž, feminizam, slabost, kukavičluk – tom strogošću, ako uopće nečim, jesmo mi upravo *dobri* *Europ-lijani* i nasljednici europskog najdugotrajnijeg i najhrabrijeg prevladavanja sama sebe." ... Sve velike stvari propadaju od samih sebe, činom samoukinuća: *tako* hoće zakon života, zakon *nužnog* "prevladavanja sama sebe" u biti života –

uvijek se samom zakonodavcu na kraju upućuje poziv: *patere legem, quam ipse tulisti*. Tako je kršćanstvo *kao dogma* propalo zbog vlastitog morala. Na isti način će sad morati propasti i kršćanstvo *kao moral* – stojimo na pragu *tog* događaja. Nakon što je kršćanska istinoljubivost izvlačila jedan zaključak za drugim, na kraju izvlači i svoj *najjači* zaključak, zaključak *protiv* same sebe. To se pak zbiva kad postavi pitanje: "Što znači sva volja za istinom?" ... I tu se ponovno dotičem svog problema, našeg problema, moji *nepoznati* prijatelji (jer još ne *znam* ni za jednoga prijatelja): koji bi smisao imao cijeli naš bitak ako ne taj da je u nama ona volja za istinom došla sebi samoj do svijesti *kao problem*? ... Zbog tog samoosvješćenja volje za istinom moral – nema sumnje – odsad počinje *propadati*: to je onaj veliki igrokaz u sto činova koji je namijenjen Europi u naredna dva stoljeća, najstrahotniji, najupitniji, a možda i nadom najbogatiji od svih igrokaza.

28.

Ne uzme li se u obzir asketski ideal, čovjek, *životinja* čovjek nije do sada imao nikakva smisla. Njegov opstanak na zemlji nije sadržavao nikakav cilj. "Čemu uopće čovjek?" – bilo je pitanje bez odgovora. *Volja* za čovjeka i zemlju nedostajala je. Iza svake velike ljudske sudbine poput refrena je odzvanjalo jedno još veće "uzalud!" Asketski ideal

* Pokori se zakonu koji si sam donio. Nap. prev.

i znači upravo to da je nešto *nedostajalo*, da je čovjek okružen golemom *pukotinom*. On nije znao sama sebe opravdati, objasniti, potvrditi, *patio* je od problema svog smisla. Patio je i inače, bio je u osnovi jedna *boležljiva* životinja. No njegov problem nije bila samo patnja, nego to što nije bilo odgovora na krík pitanja: "Čemu patiti?" Čovjek, najhrabrija i na patnju najsviknutija životinja, po sebi ne niječe patnju. On je *hoće*, on je sam traži, pod pretpostavkom da mu se pokaže neki *smisao* toga, neka *svrha* patnje. Besmislenost patnje, ne patnja, bila je kletva koja je dosad ležala na čovječanstvu – a *asketski ideal mu je ponudio smisao*! Bio je to dosad jedini smisao. Bolje bilo kakav smisao nego nikakav. Asketski ideal bio je u svakom pogledu jedno *faute de mieux** *par excellence*. U njemu je patnja bila *protumačena*. Surahovita praznina činila se popunjenom. Vrata su se zatvorila pred svim samoubilačkim nihilizmom. Tumačenje je – nema, sumnje – sobom donijelo novu patnju, dublju, unutarnju, otrovniju, patnju koja je još više nagrizala život: ono je svu patnju podvelo pod perspektivu *krivnje*... Ali unatoč svemu tomu – čovjek je time bio *spašen*, imao je neki *smisao*, više nije bio kao list na vjetru, igračka nesmisla, "bez-smisla", sad je mogao nešto *htjeti*, u prvi mah *svejedno* kamo, čemu ili čime je *htio*: *sama volja bila je spašena*. Naprosto se ne može sakriti što to zapravo izražava cijela ona volja koja je svoj smjer dobila od asketskih ideala: ta mržnja spram onog ljudskog, još više spram životinjskog,

* U nedostatku boljšeg. Nap. prit.

još više spram tvarnog, ta odvratnost spram osjetila, spram samoga uma, taj strah od sreće i ljepote, ta težnja izaći iz svega pričina, mijene, bivanja, smrti, želje, od same težnje – sve to znači, usudimo se to shvatiti, neku *volju za ništa*, odvratnost spram života, pobunu protiv najtemeljijih postavki života, ali to jest i ostaje *volja*!... I, da još jednom na kraju kažem ono što sam rekao na početku: čovjek će radije *htjeti i ništa*, nego *ne htjeti*.